

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ & ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΔΕΥΤΕΡΑ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ
ΘΕΜΑ Α

Α1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

α. Στην απλούστερη μορφή του το οικονομικό κύκλωμα περιλαμβάνει τις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων, νοικοκυριών και εργατικών σωματείων.

Λάθος (Σελ. 23)

β. Η απόλυτη τιμή της ελαστικότητας ζήτησης τόξου είναι ανάμεσα στις τιμές της ελαστικότητας ζήτησης των δύο άκρων του τόξου.

Σωστό (Σελ. 42 παλαιότερης έκδοσης του βιβλίου)

Πλέον είναι Λάθος!

**μετά την αναθεώρηση του βιβλίου, από το 2024*

*αντικαταστάθηκε ορθά ως: «Είναι ευνόητο ότι η απόλυτη τιμή της ελαστικότητας τόξου είναι ανάμεσα στις απόλυτες τιμές της ελαστικότητας των δυο άκρων του τόξου.»**

γ. Ο αριθμός των επιχειρήσεων σε μια αγορά προϊόντος, ως προσδιοριστικός παράγοντας, αφορά αποκλειστικά στην αγοραία καμπύλη προσφοράς.

Σωστό (Σελ. 84)

δ. Όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά μεταξύ της κατώτατης τιμής (P_K) και της τιμής ισορροπίας (P_0), τόσο μικρότερη είναι η πλεονάζουσα προσφορά (ή πλεόνασμα) του προϊόντος στην αγορά.

Λάθος (Σελ. 101)

ε. Οι φόροι δαπάνης, που λέγονται και έμμεσοι φόροι, επιβαρύνουν άμεσα τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις.

Σωστό (Σελ. 182)

Μονάδες 15

Για τις παρακάτω προτάσεις **A2** και **A3** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της κάθε πρότασης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

A2. Στη βραχυχρόνια περίοδο, καθώς αυξάνεται η παραγωγή ενός προϊόντος, η συμβολή του μέσου σταθερού κόστους στη διαμόρφωση του μέσου συνολικού κόστους:

- α. αυξάνεται.
- β. παραμένει σταθερή.
- γ. μειώνεται.
- δ. είναι μηδενική.

Μονάδες 5

γ (Σελ. 65)

A3. Η καμπύλη ζήτησης ενός αγαθού είναι ευθεία γραμμή και τέμνει τον άξονα των τιμών στο σημείο A και τον άξονα των ποσοτήτων στο σημείο B. Η απόλυτη τιμή της ελαστικότητας στο σημείο B:

- α. είναι $|E_D| = 1$.
- β. είναι $|E_D| = 0$.
- γ. είναι $0 < |E_D| < 1$.
- δ. τείνει στο άπειρο.

Μονάδες 5

β (Σελ. 44)

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Β

B1. α. Να αναπτύξετε την έννοια του κρατικού προϋπολογισμού.

(μονάδες 7)

Σελ. 182-183

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός είναι ένας λογαριασμός που περιέχει όλες τις δαπάνες που προβλέπεται να γίνουν από το Κράτος μέσα σε ένα έτος και όλα τα έσοδα που προβλέπεται να εισπράξει το Κράτος κατά το ίδιο έτος. Ο κρατικός προϋπολογισμός δείχνει με μεγάλη λεπτομέρεια τον τρόπο με τον οποίο κατανέμονται οι δημόσιες δαπάνες στους διάφορους τομείς της οικονομίας καθώς επίσης τις πηγές από τις οποίες εισρέουν τα έσοδα προς το Δημόσιο. Η κατανομή των δημόσιων δαπανών και η επιβολή φόρων δείχνει και την οικονομική πολιτική που ακολουθεί η Κυβέρνηση, γι' αυτό και ο κρατικός προϋπολογισμός είναι μια περιεκτική και σύντομη έκφραση της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής.

β.

γ. Υπάρχει μια γενική, αλλά εσφαλμένη εντύπωση ότι ο κρατικός προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, δηλ. τα έσοδα να είναι ίσα με τις δαπάνες σε κάθε χρονική περίοδο. Η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη. Καμία οικονομική λογική δεν υπαγορεύει εξίσωση δαπανών και εσόδων. Ο προϋπολογισμός του Κράτους μπορεί να είναι πλεονασματικός, δηλ. τα έσοδα να υπερβαίνουν τις δαπάνες, ή ελλειμματικός, δηλ. οι δαπάνες να υπερβαίνουν τα έσοδα. Φυσικά, μπορεί να είναι ισοσκελισμένος.

β. Ποια πορεία ακολουθείται από τη σύνταξη του κρατικού προϋπολογισμού μέχρι την υλοποίησή του;

(μονάδες 3)

Ο κρατικός προϋπολογισμός συντάσσεται από το Υπουργείο των Οικονομικών με βάση την κυβερνητική πολιτική και τους στόχους που θέτει η κυβέρνηση. Στη συνέχεια ο προϋπολογισμός κατατίθεται στη Βουλή για να ψηφιστεί. Μετά την ψήφισή του οι αρμόδιοι φορείς (υπουργεία κτλ.) προβαίνουν στην υλοποίησή του.

γ. Ποιες μορφές μπορεί να πάρει ο κρατικός προϋπολογισμός;
(μονάδες 6)

Υπάρχει μια γενική, αλλά εσφαλμένη εντύπωση ότι ο κρατικός προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, δηλ. τα έσοδα να είναι ίσα με τις δαπάνες σε κάθε χρονική περίοδο. Η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη. Καμία οικονομική λογική δεν υπαγορεύει εξίσωση δαπανών και εσόδων. Ο προϋπολογισμός του Κράτους μπορεί να είναι πλεονασματικός, δηλ. τα έσοδα να υπερβαίνουν τις δαπάνες, ή ελλειμματικός, δηλ. οι δαπάνες να υπερβαίνουν τα έσοδα. Φυσικά, μπορεί να είναι ισοσκελισμένος.

δ. Από ποιους παράγοντες εξαρτάται η κατάσταση του κρατικού προϋπολογισμού; (μονάδες 2) Να εξηγήσετε ποια μορφή προϋπολογισμού επιλέγεται στην περίπτωση της ύφεσης και αυξημένης ανεργίας (μονάδες 4) και ποια στην περίπτωση μεγάλης απασχόλησης και αυξανόμενων τιμών. (μονάδες 3)

Η κατάσταση του προϋπολογισμού θα εξαρτηθεί από τη γενική οικονομική συγκυρία και από την οικονομική πολιτική που η κυβέρνηση θέλει να εφαρμόσει. Αν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση και η ανεργία είναι αυξημένη, τότε ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ελλειμματικός, γιατί η διαρροή δαπάνης που γίνεται με την επιβολή φόρων και που τείνει να μειώσει το εθνικό εισόδημα πρέπει να αντισταθμιστεί με τη δημιουργία μεγαλύτερης δαπάνης από το κράτος μέσω των δημοσίων δαπανών (π.χ. για επενδύσεις), ώστε το εισόδημα να αυξηθεί και να αποφευχθεί, όσο γίνεται, η ύφεση. Αντίθετα, σε περιόδους μεγάλης απασχόλησης και αυξανόμενων τιμών, ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι πλεονασματικός, για να μειωθούν οι πληθωριστικές τάσεις. Σε πολλές περιπτώσεις η μείωση δαπανών, λόγω της φύσης τους, όπως, για παράδειγμα, οι δαπάνες για την παιδεία ή την εθνική άμυνα, είναι δύσκολη. Σ' αυτήν την περίπτωση η πλεονασματικότητα του προϋπολογισμού πρέπει να προέλθει από αύξηση των εσόδων.

Μονάδες 25

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία μιας υποθετικής οικονομίας για τα έτη 2000, 2001 και 2002, στην οποία παράγεται μόνο ένα αγαθό.

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002
Τιμή (σε ευρώ)	20		32
Ποσότητα (σε μονάδες)	5.000		
Α.Ε.Π.* σε τρέχουσες τιμές (σε ευρώ)		132.000	
Δείκτης τιμών (%)	100		
Α.Ε.Π. σε σταθερές τιμές (σε ευρώ)	100.000		120.000
Κατά Κεφαλήν Πραγματικό Α.Ε.Π. (σε ευρώ)	1.000		
Πληθυσμός (αριθμός ατόμων)		110	120

***Α.Ε.Π.: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν**

Γ1. Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα, παρουσιάζοντας τους σχετικούς υπολογισμούς, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ρυθμός πληθωρισμού από το έτος 2000 στο έτος 2001 είναι 20%.

Μονάδες 11

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002
Τιμή (σε ευρώ)	20	24	32
Ποσότητα (σε μονάδες)	5.000	5.500	6.000
Α.Ε.Π.* σε τρέχουσες τιμές (σε ευρώ)	100.000	132.000	192.000
Δείκτης τιμών (%)	100	120	160
Α.Ε.Π. σε σταθερές τιμές (σε ευρώ)	100.000	110.000	120.000
Κατά Κεφαλήν Πραγματικό Α.Ε.Π. (σε ευρώ)	1.000	1.000	1.000
Πληθυσμός (αριθμός ατόμων)	100	110	120

2000:

$$ΑΕΠ_{ON} = P \cdot Q = 20 \cdot 5 = 100.000 \text{ €}$$

$$κκαΕΠ_{ΠΡ} = \frac{ΑΕΠ_{ΠΡ}}{\text{Πληθυσμός}} = \frac{100.000}{100} = 1.000 \text{ €}$$

2001:

$$\begin{aligned} \rho\pi_{2001} &= \frac{\Delta T_{2001} - \Delta T_{2000}}{\Delta T_{2000}} \cdot 100\% = 20\% \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow \frac{\Delta T_{2001} - 100}{100} \cdot 100 &= 20 \Leftrightarrow \Delta T_{2001} = 120 \end{aligned}$$

$$\Delta T_{2001} = \frac{P_{2001}}{P_{2000}} \cdot 100 \Leftrightarrow 120 = \frac{P_{2001}}{20} \cdot 100 \Leftrightarrow P_{2001} = 24 \text{ €}$$

$$\begin{aligned} ΑΕΠ_{ON_{2001}} &= P_{2001} \cdot Q_{2001} \Leftrightarrow 132.000 = 24 \cdot Q_{2001} \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow Q_{2001} &= 5.500 \mu. \pi. \end{aligned}$$

$$ΑΕΠ_{ΠΡ_{2001}} = P_{2000} \cdot Q_{2001} = 20 \cdot 5.500 = 110.000 \text{ €}$$

$$\kappa\kappa \text{ AEP}_{\text{PP}_{2001}} = \frac{\text{AEP}_{\text{PP}}}{\text{Πληθυσμός}} = \frac{110.000}{110} = 1.000 \text{ €/κάτοικο}$$

2002:

$$\text{AEP}_{\text{PP}_{2002}} = P_{2000} \cdot Q_{2002} \Leftrightarrow 120.000 = 20 \cdot Q_{2002} \Leftrightarrow Q_{2002} = 6.000 \text{ μ. π.}$$

$$\text{AEP}_{\text{ON}_{2002}} = P_{2002} \cdot Q_{2002} = 32 \cdot 6.000 = 192.000 \text{ €}$$

$$\text{AEP}_{\text{PP}} = \frac{\text{AEP}_{\text{ON}}}{\Delta T} \cdot 100 \Leftrightarrow 120.000 = \frac{192.000}{\Delta T} \cdot 100 \Leftrightarrow \Delta T = 160$$

$$\kappa\kappa \text{ AEP}_{2002} = \frac{\text{AEP}_{\text{PP}}}{\text{Πληθυσμός}} = \frac{120.000}{120} = 1.000 \text{ €}$$

Γ2. Μεταξύ των ετών 2000 και 2001, ποιο μέρος της μεταβολής του Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές οφείλεται στη μεταβολή της παραγόμενης ποσότητας (**μονάδα 1**) και ποιο μέρος της μεταβολής του Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές οφείλεται στη μεταβολή της τιμής; (**μονάδες 3**)

Μονάδες 4

$$\Delta \text{AEP}_{\text{ON}_{(2000 \rightarrow 2001)}} = 132.000 - 100.000 = 32.000 \text{ €}$$

Λόγω ποσότητας:

$$\Delta \text{AEP}_{\text{PP}_{(2000 \rightarrow 2001)}} = 110.000 - 100.000 = 10.000 \text{ €}$$

Οι λοιπές $32.000 - 10.000 = 22.000 \text{ €}$ οφείλονται στη μεταβολή της τιμής.

Γ3. Να υπολογίσετε την πραγματική ποσοστιαία μεταβολή του Α.Ε.Π. από το έτος 2001 στο έτος 2002, σε σταθερές τιμές του έτους 2002.

(Στην απάντησή σας να κρατήσετε το ακέραιο μέρος της μεταβολής).

Μονάδες 4

$$\% \Delta \text{AEP}_{\text{PP}_{(2001 \rightarrow 2002)}} = \frac{\text{AEP}_{\text{PP}_{2002}} - \text{AEP}_{\text{PP}_{2001}}}{\text{AEP}_{\text{PP}_{2001}}} \cdot 100 =$$

$$= \frac{120.000 - 110.000}{110.000} \cdot 100 \simeq 9,09\%$$
 διότι δεν επηρεάζεται από το έτος βάσης.

Γ4. Με βάση τα δεδομένα του πίνακα, τι διαπιστώνετε σχετικά με το βιοτικό επίπεδο της χώρας διαχρονικά;

Μονάδες 2

Παραμένει σταθερό, διότι το κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ είναι σταθερό (1000 €).

Γ5. Αν στο έτος 2002, η εκροή εισοδήματος προς το εξωτερικό ισούται με 6.000 ευρώ, ενώ η εισροή εισοδήματος από το εξωτερικό είναι 30% μεγαλύτερη σε σχέση με την εκροή εισοδήματος προς το εξωτερικό, να υπολογίσετε το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν του έτος 2002 σε τρέχουσες τιμές.

Μονάδες 4

Η εισροή είναι μεγαλύτερη, άρα έχουμε θετικό Καθαρό Εισόδημα από το Εξωτερικό $= 0,3 \cdot 6.000 = 1.800\text{€}$.

Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα =
 $= \text{ΑΕΠ}_{ON} + \text{Καθαρό Εισόδημα από Εξωτερικό} =$
 $= 192.000 + 1.800 = 193.800 \text{ €}.$

ΟΜΑΔΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΘΕΜΑ Δ

Οι συναρτήσεις ζήτησης και προσφοράς στην αγορά ενός προϊόντος είναι γραμμικές. Το σημείο ισορροπίας της αγοράς είναι $P_1 = 10$ χρηματικές μονάδες (χ.μ.) και $Q_1 = 120$ μονάδες προϊόντος (μ.π.). Μία μεταβολή της τεχνολογίας παραγωγής του προϊόντος μετατοπίζει παράλληλα την καμπύλη προσφοράς και το νέο σημείο ισορροπίας διαμορφώνεται σε $P_2 = 20$ χ.μ. και $Q_2 = 80$ μ.π.

Το κράτος θεωρεί τη νέα τιμή ισορροπίας υψηλή για τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και για αυτό επιβάλλει ανώτατη τιμή $P_A = 15$ χ.μ. Σε αυτήν την τιμή δημιουργείται έλλειμμα ίσο με 60 μ.π.

Δ1. Να προσδιορίσετε τις γραμμικές συναρτήσεις ζήτησης (Q_D) (μονάδες 4) και προσφοράς (Q_{S_1}) (μονάδες 2), καθώς και τη νέα γραμμική συνάρτηση προσφοράς (Q_{S_2}). (μονάδες 6)

Μονάδες 12

$$P_1 = 10$$

$$Q_1 = 120$$

$$P_2 = 20$$

$$Q_2 = 80$$

$$P_A = 15: \text{Έλλειμμα} = Q_D - Q_S = 60$$

$$Q_D = \alpha + \beta \cdot P$$

$$Q_S = \gamma + \delta \cdot P \text{ (ως γραμμικές)}$$

$$Q_{S'} = \gamma' + \delta \cdot P \text{ (με παράλληλη μετατόπιση της προσφοράς)}$$

Η Q_D διέρχεται από τα δύο σημεία ισορροπίας:

$$\text{Αρχική ισορροπία: } 120 = \alpha + \beta \cdot 10 \text{ (1)}$$

$$\text{Νέα: } 80 = \alpha + \beta \cdot 20$$

$$\text{Αφαιρώ κατά μέλη: } 80 - 120 = \alpha + \beta \cdot 20 - (\alpha + \beta \cdot 10) \Leftrightarrow$$

$$\Leftrightarrow -40 = 10 \cdot \beta \Leftrightarrow \beta = -4$$

$$(1) \xrightarrow{\beta=-4} Q_D = 120 = \alpha - 4 \cdot 10 \Leftrightarrow \alpha = 160$$

$$\text{Άρα: } Q_D = 160 - 4 \cdot P$$

$$\text{Για } P_A = 15:$$

$$Q_D = 160 - 4 \cdot 15 = 100 \text{ μ.π.}$$

$$\text{Άρα: Έλλειμμα} = Q_D - Q_S = 60 \Leftrightarrow Q_S = 100 - 60 = 40 \text{ μ. π.}$$

Τελικό σημείο ισορροπίας:

$$80 = \gamma' + \delta \cdot 20 \text{ (2)}$$

$$\text{Για } P_A: 40 = \gamma' + \delta \cdot 15$$

$$\text{Αφαιρώ κατά μέλη: } 80 - 40 = \gamma' + \delta \cdot 20 - (\gamma' + \delta \cdot 15) \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow 40 = 5 \cdot \delta \Leftrightarrow \delta = 8$$

$$(2) \stackrel{\delta=8}{\Leftrightarrow} 80 = \gamma' + 8 \cdot 20 \Leftrightarrow 80 = \gamma' + 160 \Leftrightarrow \gamma' = -80$$

$$Q_S' = -80 + 8 \cdot P$$

$$\text{Τέλος: } Q_S = \gamma + \delta P$$

$$\text{Αρχική ισορροπία: } 120 = \gamma + 8 \cdot 10 \Leftrightarrow \gamma = 40$$

$$Q_S = 40 + 8P$$

Δ2. Ποια είναι η μεταβολή που επήλθε στην τεχνολογία παραγωγής του προϊόντος; **(μονάδα 1)** Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **(μονάδες 2)**

Μονάδες 3

Η νέα προσφορά είναι μειωμένη. Άρα η τεχνολογία χειροτέρευσε.

Δ3. Να υπολογίσετε το μέγιστο πιθανό «καπέλο» στην τιμή του προϊόντος, στην περίπτωση που το σύνολο της προσφερόμενης ποσότητας διατίθεται στη μέγιστη τιμή της «μαύρης αγοράς».

Μονάδες 5

$$\text{Για } P_A = 15:$$

$$Q_S' = -80 + 8 \cdot 15 = 40$$

Θεωρούμε ότι πωλείται στη μέγιστη τιμή όπου:

$$Q_D = 160 - 4 \cdot P = 40 \Leftrightarrow 4 \cdot P = 120 \Leftrightarrow P = 30 \text{ χ.μ.}$$

$$\text{Άρα «καπέλο»} = P_2 - P_A = 30 - 15 = 15 \text{ χ.μ.}$$

Δ4. Να απεικονίσετε σε κοινό διάγραμμα την καμπύλη ζήτησης, τις καμπύλες προσφοράς, το έλλειμμα και το «καπέλο».

Μονάδες 5

$$\text{Για } Q_D = 0 \Leftrightarrow 160 - 4 \cdot P = 0 \Leftrightarrow 4 \cdot P = 160 \Leftrightarrow P = 40$$

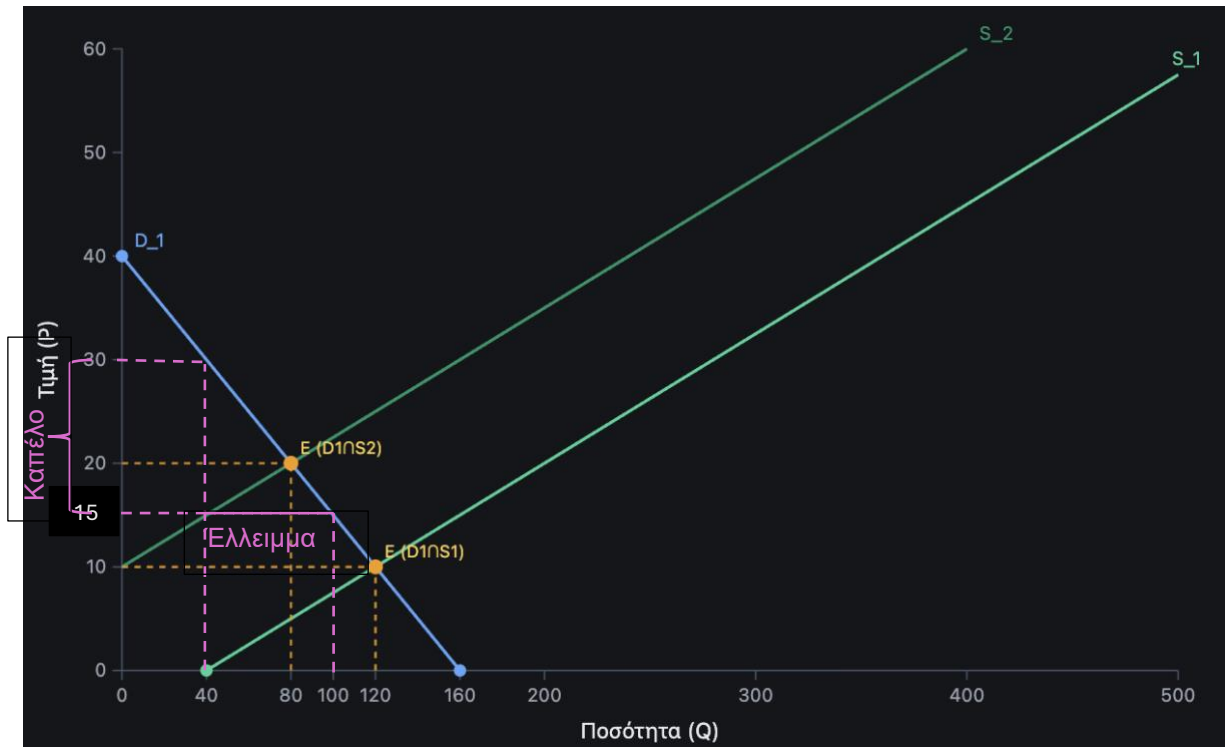
$$\text{Για } Q_S' = 0 \Leftrightarrow -80 + 8 \cdot P = 0 \Leftrightarrow 8 \cdot P = 80 \Leftrightarrow P = 10.$$

Για $P = 0$: $Q_D = 160$

Για $P = 0$: $Q_S = 40$

Για $P_A = 15$: $Q_D = 160 - 60 \Leftrightarrow Q_D = 100$ μ.π.

<https://www.aoth4u.org>

Για το Δ:

Αγορά: Προσφορά & Ζήτηση